

İZMİR METROPOL İLÇELERİNDE YAPILAN ASANSÖR DENETİMLERİ VE GÜVENLİK SEVİYESİNDEKİ GELİŞMELERİN İNCELENMESİ

M. Berkay ERİŞ, Halim AKIŞIN, Zafer GÜNEŞ
Makina Mühendisleri Odası
akm@mno.org.tr

ÖZET

Kentimizde nüfus artışına bağlı olarak dikey yapılaşmadaki artış, bina içi insan taşımacılığının önemini artırmıştır. Kullanıcıların güvenliğini sağlamak amacıyla asansörlerin montajı yapıldıktan ve işletmeye alındıktan sonra düzenli periyodik muayenelerinin ve aylık bakımların yapılması gerekmektedir. Bu bildiri, İzmir ve Manisa il sınırları içerisinde 1996 yılından itibaren merkez ve metropol ilçe belediyeleri ile yapılan protokoller sonrasında gerçekleştirilen periyodik muayene çalışmalarının mevcut asansörlerin iyileştirilmesine ve güvenlik şartlarının yükseltilmesine katkısı anlatılmaya çalışılmıştır.

1. ASANSÖR PERİYODİK MUAYENE SÜRECİ

Çalışmalar kısaca 6 ana aşamada gerçekleştirilmektedir.

Bu aşamalar incelendiğinde;

1. Protokolün İmzalanması.
2. Hazırlık Çalışmaları.
  - a) Yöneticilerin Bilgilendirilmesi.
  - b) Doküman Çalışmaları.
  - c) Eğitim Semineri.
  - d) Bölgelere ayırma çalışmaları.
3. Asansör Denetimleri
4. Asansör Takip Denetimleri
5. Sonuçların Değerlendirilmesi
6. Kayıtların Saklanması

Protokol imzalanması ve hazırlık çalışmalarından sonra asansör denetimlerinde yetkili mühendisler öncelikle bina sorumlusu ile temasa geçerek asansörün periyodik muayenesi için ilk onayı alır. Onayın ardından asansörün periyodik muayenesi başlar. Periyodik muayenelerde asansörlerde olması muhtemel çeşitli kazalarla ilgili güvenliği sağlanacak kişiler olarak;

- a. Kullanıcıların,
- b. Asansör Servis ve Bakım Personelinin,
- c. Asansör Kuyusu, Makine Dairesi veya Makara Dairesi Dışındaki Kişilerin,

güvenliği gözetilmektedir.

Muayenelerde kullanılan kontrol formu **111** maddeden oluşmakta, can ve mal güvenliği yönünden ‘**’ lı **50** maddeden birinin dahi uygun olmaması durumunda asansöre **kırmızı** etiket yapıştırılmaktadır. Eksik ve hataların giderilmesi yönünde ‘*’ lı **51** maddeden birinin uygunsuzluğu durumunda asansöre **sarı** etiket yapıştırılmaktadır. Asansörde hiçbir uygunsuzluk olmaması durumunda veya ‘**’ ve ‘*’ lı maddelerin dışında kalan maddelerde olan uygunsuzluklar öneri olarak değerlendirilmekte ve öneriler kısmına yazılarak asansöre **yeşil** etiket yapıştırılmaktadır.

Muayeneler sonrası asansöre yapıştırılan güvenlik seviyesini gösteren Kırmızı, Sarı ve Yeşil etiketlerin içeriği;

- **Kırmızı Etiket**: Kullanılmasında can ve mal güvenliği açısından tehlike içeren
- **Sarı Etiket**: Eksik ve hatalar olmasına rağmen kullanıcının can ve mal güvenliği için risk teşkil etmeyen fakat bakım personeli için riskler oluşturan
- **Yeşil Etiket**: Tamamen uygun, hiçbir eksik ve hatası olmayan şeklindedir.

Asansör muayene raporunu almaya gelen bina yöneticilerine “Asansör ve Yürüyen Merdivenleri Güvenli Kullanma Esasları”nı içeren broşürler ücretsiz verilmektedir. Bu broşür ile yöneticilerin hukuki sorumlulukları, asansör ve yürüyen merdivenler ile ilgili yanlış bilinenler, kullanım ile ilgili dikkat edilecek hususlar ve güvenlik kuralları hakkında bina yöneticilerinin ve kullanıcıların bilinçlendirilmesi sağlanmaktadır. Birinci kontrol çalışmalarından sonra ücret karşılığında muayene raporlarını alan ve kırmızı etiket almış asansörlere belirlenmiş bir süre sonrasında eksikliklerin giderilip giderilmediğinin tespiti için **bina yöneticilerinin başvurusu** ile takip muayene yapılmakta, yeniden bir muayene asansör raporu düzenlenmekte ve bunun için binadan herhangi bir ilave ücret talep edilmemektedir. Muayene çalışmalarının sonunda kırmızı etiketli can ve mal güvenliğini tehdit eden asansörler kapatılması için ilgili belediyelere bildirilmektedir. Bildirim sonrasında asansörlerin kapatılması beklenmektedir.

2. İZMİR ve MANİSA’DA ASANSÖR PERİYODİK MUAYENELERİN TARİHSEL SÜRECİ

Türkiye’de ilk olarak çalışmalar İzmir’de 06 Aralık 1992 yılında Karşıyaka Belediyesi ile yapılan protokol ile başlatılmıştır. Ancak bu sürecin çeşitli nedenlerle fiili olarak başlatılması 1996 yılında olmuştur. Daha sonra diğer Belediyelerinde konuya hassasiyet göstermesiyle gelişerek süreklilik arz eden duruma gelmiştir. Bu Muayeneler halen değişen mevzuat şartları ile sürdürülmektedir.

Tablo 1. İzmir ve Manisa İl Sınırlarındaki Belediyelere Ait Etiket Durum Raporu*

BELEDİYE ADI	KONTROL SAYILARI		ETİKET DURUMU					
	Kontrol Edilen Asansör Sayısı	2. ve 3. Kontrol Sayısı	KIRMIZI		SARI		YEŞİL	
			Sayı (Adet)	Oran (%)	Sayı (Adet)	Oran (%)	Sayı (Adet)	Oran (%)
ALİAĞA	259	23	214	82,6%	26	10,0%	19	7,3%
BALÇOVA	380	116	281	73,9%	26	6,8%	73	19,2%
ÇİĞLİ	1206	371	828	68,7%	230	19,1%	148	12,3%
GÜZELBAHÇE	45	16	32	71,1%	2	4,4%	11	24,4%
SELÇUK	60	10	48	80,0%	6	10,0%	6	10,0%
KARŞIYAKA	2877	612	2349	81,6%	76	2,6%	452	15,7%
MENDERES	171	33	150	87,7%	0	0,0%	21	12,3%
BAYRAKLI	1498	430	1154	77,0%	46	3,1%	298	19,9%
SEFERİHİSAR	52	9	46	88,5%	2	3,8%	4	7,7%
GAZİEMİR	938	211	730	77,8%	77	8,2%	131	14,0%
SOMA	97	0	93	95,9%	4	4,1%	0	0,0%
NARLIDERE	731	274	516	70,6%	63	8,6%	152	20,8%
URLA	15	0	15	100,0%	0	0,0%	0	0,0%
BORNOVA	1301	215	1061	81,6%	92	7,1%	148	11,4%
SALİHLİ	368	5	349	94,8%	11	3,0%	8	2,2%
MANİSA	1516	252	1314	86,7%	19	1,3%	183	12,1%
TORBALI	557	153	475	85,3%	11	2,0%	71	12,7%
ÖDEMİŞ	374	7	360	96,3%	12	3,2%	2	0,5%
BERGAMA	76	12	62	81,6%	3	3,9%	11	14,5%
DİKİLİ	30	15	15	50,0%	0	0,0%	15	50,0%
ALAŞEHİR	37	0	37	100,0%	0	0,0%	0	0,0%
GÖRDES	6	0	6	100,0%	0	0,0%	0	0,0%
GENEL	12594	2764	10135	80,5%	706	5,6%	1753	13,9%

*Elde edilen veriler Mart 2012-Kasım 2013 tarihleri arasında MMO OBYS programında alınmıştır.

Tablo 2. İzmir ve Manisa İl Sınırlarındaki Asansörlerin Rapor Alım Oranı Durum Raporu*

BELEDİYE ADI	RAPOR ALIM ORANI			
	Raporu Alınan Asansör Sayısı		Raporu Alınmayan Asansör Sayısı	
	Sayı (Adet)	Oran (%)	Sayı (Adet)	Oran (%)
ALİAĞA	184	71,0%	75	29,0%
BALÇOVA	306	80,5%	74	19,5%
ÇİĞLİ	1010	83,7%	196	16,3%
GÜZELBAHÇE	34	75,6%	11	24,4%
SELÇUK	51	85,0%	9	15,0%
KARŞIYAKA	2180	75,8%	697	24,2%
MENDERES	120	70,2%	51	29,8%
BAYRAKLI	1109	74,0%	389	26,0%
SEFERİHİSAR	29	55,8%	23	44,2%
GAZİEMİR	609	64,9%	329	35,1%
SOMA	81	83,5%	16	16,5%
NARLIDERE	620	84,8%	111	15,2%
URLA	11	73,3%	4	26,7%
BORNOVA	980	75,3%	321	24,7%
SALİHLİ	277	75,3%	91	24,7%
MANİSA	1050	69,3%	466	30,7%
TORBALI	507	91,0%	50	9,0%
ÖDEMİŞ	324	86,6%	50	13,4%
BERGAMA	42	55,3%	34	44,7%
DİKİLİ	25	83,3%	5	16,7%
ALAŞEHİR	30	81,1%	7	18,9%
GÖRDES	6	100,0%	0	0,0%
GENEL	9585	76,1%	3009	23,9%

*Elde edilen veriler Mart 2012-Kasım 2013 tarihleri arasında MMO OBYS programında alınmıştır.

Tablo 3. İzmir ve Manisa İl Sınırlarındaki Asansör Yetkili Servis Durum Raporu*

BELEDİYE ADI	BAKIM YAPAN FİRMALAR			
	Yetkili Firmaların Baktığı Asansör Sayısı		Yetkili Olmayan Firmaların Baktığı Asansör Sayısı	
	Sayı (Adet)	Oran (%)	Sayı (Adet)	Oran (%)
ALİAĞA	212	81,9%	43	16,6%
BALÇOVA	264	69,5%	107	28,2%
ÇİĞLİ	1079	89,5%	95	7,9%
GÜZELBAHÇE	39	86,7%	6	13,3%
SELÇUK	46	76,7%	2	3,3%
KARŞIYAKA	2649	92,1%	209	7,3%
MENDERES	150	87,7%	14	8,2%
BAYRAKLI	1141	76,2%	351	23,4%
SEFERİHİSAR	42	80,8%	9	17,3%
GAZİEMİR	798	85,1%	131	14,0%
SOMA	86	88,7%	10	10,3%
NARLIDERE	624	85,4%	92	12,6%
URLA	15	100,0%	0	0,0%
BORNOVA	1164	89,5%	102	7,8%
SALİHLİ	321	87,2%	42	11,4%
MANİSA	1193	78,7%	272	17,9%
TORBALI	538	96,6%	18	3,2%
ÖDEMİŞ	216	57,8%	154	41,2%
BERGAMA	76	100,0%	0	0,0%
DİKİLİ	30	100,0%	0	0,0%
ALAŞEHİR	22	59,5%	11	29,7%
GÖRDES	6	100,0%	0	0,0%
GENEL	10711	85,0%	1883	15,0%

*Elde edilen veriler Mart 2012 Kasım 2013 tarihleri arasında MMO OBYS programında alınmıştır.

3. İZMİR İLİ ASANSÖRLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

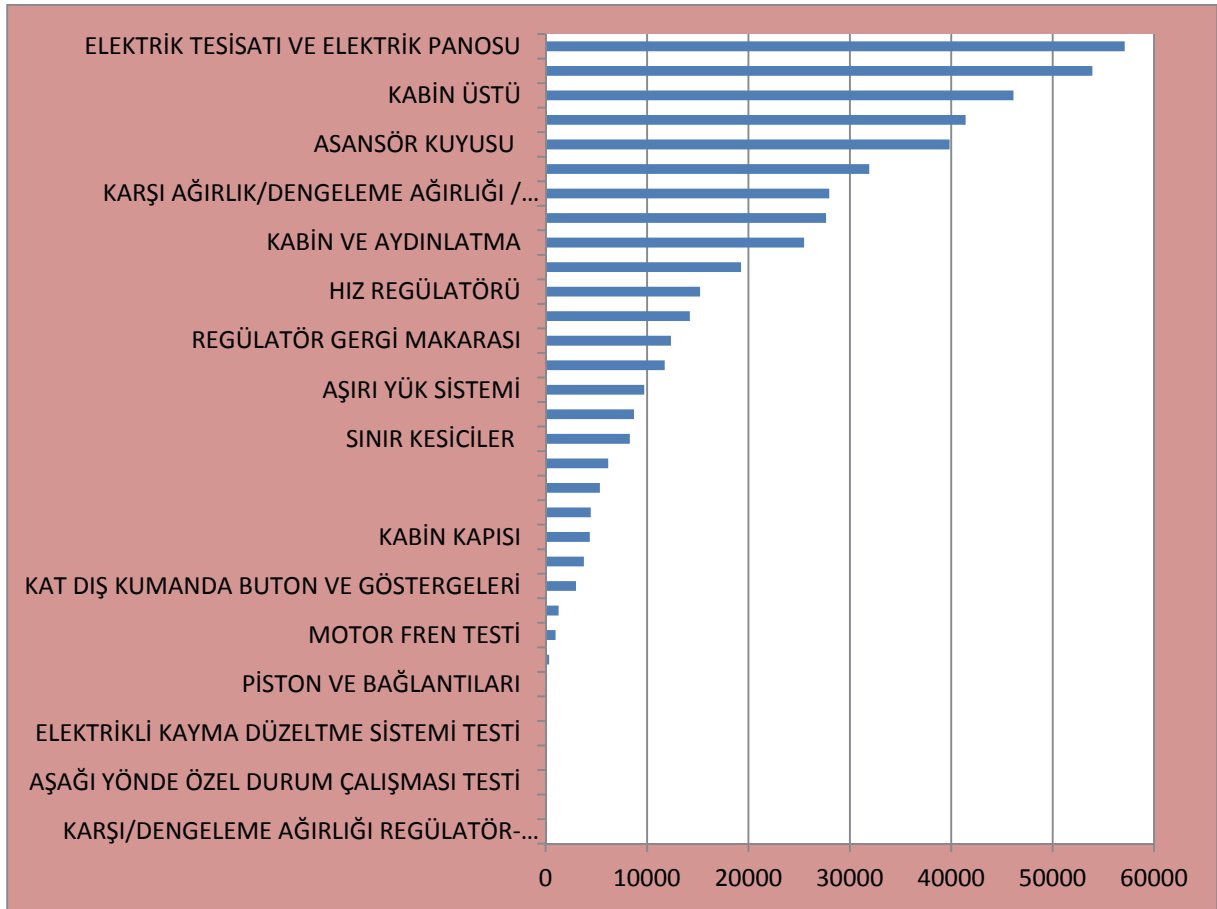
İzmir ve Manisa illerinde yapılan 12594 asansör muayenelerinde %80,5 oranında kırmızı etiketli, %5,6 oranında sarı etiketli ve %13,9 oranında yeşil etiketli asansör muayene sonuçları ile karşılaşılmıştır.

Bina yöneticileri %76,1 oranında asansör muayene raporlarını alırken, %23,9 oranında raporlar alınmamıştır.

%85 oranında Yetkili Servis asansör bakımı hizmeti verir iken, %15 oranında yetkisiz firmalar bakım hizmeti sunmaktadır.

* Bu bildiri Makina Mühendisleri Odası adına düzenlenmiştir.

4. GENEL OLARAK PERİYODİK KONTROLDE KARŞILAŞILAN UYGUNSUZLUKLARIN SINIFLANDIRILMASI

5. SONUÇ

Bu çalışmalar, İzmir ve Manisa illerimizde Belediyelerin kentsel hizmetlerin yerine getirilmesinde Meslek Odalarıyla yaptığı işbirliği ve dayanışmanın güzel bir örneğini oluşturmuş, aynı zamanda Odalara mühendislik mesleğinin toplum yararına sunulması açısından son derece önemli bir deneyim sağlamıştır.

İzmir ve Manisa'da yapılan muayenelerde asansörlerin güvenliğinde ciddi artış sağlamıştır. Muayene sonucu düzenlenen raporların alınması ve takip edilmesinde yöneticilerin duyarlılıkları önemli rol oynamıştır. Belediye adına uyarı yazıları yazılmasına rağmen raporlarını almayan veya eksiklerini gidermeyen yöneticiler de bulunmaktadır. Raporların alınmaması nedeni ile var olan olumsuzlukların giderilmemesi sonucu, can ve mal güvenliğinin tehlikeye atıldığı asansörler halen kullanılmaktadır. Bu tehlikenin ortadan kaldırılması için belediyelerin ivedi olarak yaptırımlarını arttırmaları gerekmektedir.

Muayeneler kamu yararına yapılmaktadır. Çalışmaların kar amacı gütmemesi ve ticari kaygılardan uzak olması kamu açısından büyük öneme sahiptir. Bu sebeple ticari kaygıları bulunmayan meslek odaları gibi bağımsız kurumlarca muayeneler yaygınlaştırılmalı ve sürekliliği sağlanmalıdır.

Asansör periyodik muayenelerde görülmüştür ki, asansörlerin sayısal değerleri (tip, kapasite, hız vb.) ve güvenlik seviyeleri ile ilgili kesin veriler sağlamaktadır. Ayrıca yapılan

* Bu bildiri Makina Mühendisleri Odası adına düzenlenmiştir.

muayeneler ve muayene raporlarının yöneticiler aracılığı ile dağıtılması, kullanıcı bilincini yükseltmiş ve toplumsal duyarlılığın artmasına neden olmuştur.

KAYNAKLAR

Asansör Bakım ve İşletme Yönetmeliği 18/11/2011 tarih ve 26420 sayılı R.G.

MMO OBYS programı